

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

191.

Z ochrany zákona o osmihodinné pracovní době nelze zásadně vyloučiti zaměstnance, zastávající místo dohlížitelské nebo místo vyžadující důvěru.

Tím, že zaměstnanec, počav pracovatí přes čas, přijal vyšší služné, došlo mezi stranami k úmluvě o paušalování odměny za předem ujednané práce přes čas přiměřeným zvýšením služného. Rozh. n. s. ze dne 11. listopadu 1950, Rv I 1882/29. Váž. obč. 10317.

Podle čl. 2 písm. a) Washingtonské smlouvy o osmihodinné pracovní době v průmyslových závodech, čís. 80/1922 sb. z. a n., se ustanovení smlouvy nevztahují na osoby, jež zastávají místo dohlížitelské nebo ředitelské nebo místo, vyžadující důvěry. Jak bylo v rozhodnutí čís. 9977*) odchylně od dřívějšího rozhodování nejvyššího soudu obšírně doloženo, nejsou pro řešení otázky, zda předpisy o osmihodinné práci platí pro určitého zaměstnance, rozhodná ustanovení oné konvence, nýbrž ustanovení zákona o osmihodinné pracovní době ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n., jež jest pokládati za předem učiněné zákonné opatření podle čl. 19 konvence za účelem jejího provedení. Pokud zákon jest pro zaměstnance příznivější, zvláště pokud rozšiřuje okruh osob chráněných předpisy o osmihodinné pracovní době, nebyla jeho platnost konvencí dotčena. Zákon nemá obdobného ustanovení jako čl. 2 písm. a) konvence, podle doslova § 1 platí pro zaměstnance v podnicích provozovaných po živnostensku bez rozdílu, nelze proto zásadně vyloučiti z ochrany zákona zaměstnance zastávající místo dohlížitelské nebo místo vyžadující důvěry. Výjimka může býti připuštěna jen u zaměstnanců, jichž pracovní doba nemůže býti podle přirozené povahy jejich zaměstnání vázána na určitou pracovní dobu neb aspoň omezena na denních osm hodin. Tato výjimka neplatí pro žalobce, jež byl trvale zaměstnán střídavě s druhým dílovedoucím továrny ve směnách dvanáctihodinných. Předpisům o osmihodinné denní pracovní době mohlo i u něho býti vyhověno, prostě tím, že by byli pro továrnu místo dvou dílovedoucích ustanoveni dílovedoucí tři. Bylo proto odvolacím soudem správně uznáno, že nelze zamítnouti žalobní nárok z důvodu, že zákonné předpisy o osmihodinné práci neplatily pro žalobce.

Ale i důvod, z něhož odvolací soud žalobu přece zamítl, jest správný a v souhlasu s ustáleným rozhodováním nejvyššího soudu. Skutková zjištění odvolacího soudu, že žalobcovo služné bylo hned v roce 1920, když pro odchod třetího dílovedoucího počal pracovatí dvanáct hodin denně, a právě z tohoto důvodu zvýšeno o 77 proc. na 1770 Kč měsíčně, a že se žalobce plných osm let spokojoval s tímto služným a nežádal zvláštní zaplacení za práce přes čas,

*) Váž. obč. 9977 (rozh. n. s. z 12. VI. 1930, Rv. I. 1125/29): »Ustanovení Washingtonské smlouvy o osmihodinné pracovní době mají jen potud vnitrostátní platnost, pokud byla vtčena ve vnitrostátní zákonný předpis. Nestačí vyhlášení smlouvy ve Sb. z. a n. Podle zákona č. 91/18 nelze ani zaměstnance, zastávající místo dohlížitelské nebo ředitelské nebo místo důvěry, zásadně, jen pro tuto jejich vlastnost, vylučovati z ochrany zákona.« Srov. k tomu č. 135 Sb. Pracovního Práva a literaturu tam uvedenou.

nepřipouštějí podle § 863 obč. zák. jiný výklad, než že si žalobce byl vědom toho, že bere ve zvýšeném služném odměnu za všechny konané práce, také za práce konané mimo osmihodinnou pracovní dobu, že s tímto odměňováním souhlasil, a že tak došlo mezi stranami ke smlouvě o paušalování odměny za předem ujednané práce přes čas přiměřeným zvýšením služného. (Srovnej na př. rozh. č. 7199, 7577, 7611, 7901 sb. n. s.)*

Po právní stránce namítá dovolání, že skutkovým zjištěním odvolacího soudu byla prokázána jen vůle žalované strany jako zaměstnavatele, tedy jen nabídka na paušalování odměny za práci přes čas, že však nemůže býti pokládáno za prokázáno, že žalobce přijal nabídku, neboť jest prý možné, že považoval zvýšení služného za zvýšení obvyklé u každého zaměstnance po uplynutí delší služební doby. Dovolání přehlíží, že zvýšení činilo plných 77 proc. a že spadalo do doby, když po odchodu třetího dílovedoucího byla pracovní doba žalobcova prodloužena z osmi na dvanáct hodin. Za těchto okolností nemohl si žalobce zvýšení služného rozumně vyložití jinak, než že se mu zvyšuje právě pro prodloužení jeho pracovní doby.

192.

Vrátný v průmyslovém podniku patří do skupiny zaměstnanců uvedených v druhém odstav-

*) Váž. obč. 7199 (rozh. n. s. z 30. VI. 1927, Rv II 248/27): »Odměnu za práci přes čas lze paušalisovati. Stačí, byly-li si strany vědomy, že vyjednaná mzda zahrnuje v sobě odměnu také za dobu, jež převyšovala osmihodinovou pracovní dobu. Lhostejno, zda zaměstnavatel stanovil pracovní doby, převyšující osmihodinovou pracovní dobu, se svolením živnostenského inspektorátu, či bez něho.« Váž. obč. 7577 (rozh. n. s. z 2. XII. 1927, Rv. I 324/27): »Bylo-li při přijetí zaměstnance do práce řečeno, že hodiny přes čas nebudou placeny, že bude placena paušální týdenní mzda, že pracovní doba nebude počítána podle hodin denně nebo týdně, a zaměstnanec nic proti tomu nenamítal, dlužno míti za to, že případný nárok zaměstnance na plat za hodiny přes čas byl paušalisován a že byl obsažen v úhrnkové týdenní mzdě. Úmluva o paušalování mzdy za práci přes čas není zákonem zakázána. Na úmluvě nebylo nic změněno tím, že zaměstnanec žádal napotom buď placení hodin přes čas nebo zvýšení mzdy. Tím, že zaměstnanec ve službě setrval, dal najevo, že souhlasí s dosavadními smluvními podmínkami. Skutečnost, že si zaměstnavatel nevymohl svolení politických úřadů k prodloužení pracovní doby ve smyslu § 6 zák., nemá vlivu na platnost úmluvy, kterou byla ujednána paušální odměna za práce přes čas.« Váž. obč. 7611 (rozh. n. s. z 10. XII. 1927, Rv II 504/27): »Stačí, že zaměstnanec věděl, že odměna za nedělní práci jest obsažena v úhrnkové odměně a že s tím souhlasil. Okolnost, že nebyla zaměstnanci poskytnuta jednou týdně nerušená přestávka aspoň 32 hodin, nemá vlivu na platnost úmluvy, podle níž byla odměna za nedělní práci zahrnuta v úhrnkové týdenní mzdě, nýbrž může míti v zápětí pouze následky trestní podle § 13. zák.« Váž. obč. 7901 (rozh. n. s. z 22. III. 1928, Rv I 1117/27): »Přijímal-li zaměstnanec smlouvenou mzdu po delší dobu bez námitek a bez jakékoliv úhrady, dlužno míti za to, že tak činil u vědomí, že se mu na smluvené mzdě dostává odměny za veškeré práce smluvené mu uložené, tedy i za práce vykonané mimo osmihodinovou pracovní dobu. Tím byla odměna za práce přes čas paušalisována, což není zákonem zakázáno.«

Srov. dále Jaromír Hlaváček »Náhrada za práci přes čas« (Pracovní Právo, roč. X., str. 1n) a č. 136 Sb. Prac. Právo, jakož i literaturu a judikaturu na těchto místech uvedenou.

ej § 12, zákona č. 91/198 Sb. z. a n. o osmihodinné době pracovní. Rozh. n. s. ze dne 25. října 1950, Rv II 825/29. Váž. obč. 10274.*)

Vrátný (portýr) patří do skupiny zaměstnanců uvedených v druhém odstavci § 12 zákona čís. 91/1918 a ve výnosu ministerstva sociální péče ze dne 21. března 1919, č. j. 1751/III-19 (otištěného ve věstníku téhož ministerstva). Podle tohoto ministerského výnosu jest totiž pod ustanovení odstavce druhého § 12 počítati zejména zřízení soukromých společností hlídačích, ponocné, samostatné hlídače ve stájích, vrátné, domovníky, hasiče z povolání atd. Jde tu o pracovní skupiny, jež jsou určeny k střezení domů, podniků nebo k hlídání zvířat, tedy k úkonům, jež nelze vyjádřiti normálně pracovní dobou a při nichž namnoze nejde o nic jiného, než o dozor, skládající se celkem z nepatrných a nenamáhavých pracovních úkonů. O těchto osobách předpokládá zákon, že jejich pracovní úkony bývají obyčejně nepravidelné a jen nepatrně namáhavé, a proto je vyjímá z působnosti osmihodinové doby pracovní. Jest všeobecně známo, že na příklad vrátný sedává mnohdy i delší dobu ve vrátnici, než se mu naskytne příležitost, by někoho nebo něco kontroloval. I podle toho, co žalobce sám o sobě a o způsobu své práce uvedl, jest usuzovati, že i on patřil do skupiny zaměstnanců, o nichž § 12 druhý odst. zákona čís. 91/1918 a zmíněný ministerský výnos stanoví, že jim náleží ve 24 hodinách odpočinek dvanácti hodin. Žalobce sám tvrdil, že jeho práce trvala jen dvanácti hodin denně, měl tedy dvanácti hodin denně odpočinku a jeho práce nepřesahovala výměru v § 12 druhý odstavec zákona stanovenou, takže ji nelze pokládati za práci přes čas ve smyslu §§ 1, 6 a 7 zákona čís. 91/1918, pokud trvala déle než osm hodin denně. Žalobce byl naopak jako vrátný povinen, by za smluvenou mzdu vykonával uloženou mu práci po 12 hodin denně, a nemá proto nároku na zvláštní odměnu ve smyslu zákona čís. 91/1918 za služby konané nad osmihodinovou dobu pracovní (srovnej též rozhodnutí čís. 8896, 9146 sb. n. s.)**)

195.

Zaměstnanec nemůže se ani podle § 1162 b) obč. zák. ani podle § 29 zák. o obch. pom. domáhati na zaměstnavateli náhrady za dobu, kdy byl »vysazen z práce«, byla-li mu teprve pak dána výpověď. Rozh. n. s. ze dne 25. října 1950, Rv I 1886/29. Váž. obč. 10270.

Žalobce se domáhá na žalované firmě náhrady za předčasné vystoupení ze služby, a to platu za dobu od 16. března do 30. června 1928, a odůvodňuje žalobní nárok tím, že dne 16. března 1928 vystoupil ze zaměstnání u žalované firmy ve smyslu § 26 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Žalobní nárok opírá tedy o § 29 tohoto zákona a jeho předpokladem jest, že žalobce byl, jak tvrdí, obchodním pomocníkem ve smyslu téhož zákona. Nebyl-li jím, nýbrž, byl-li jen dělníkem, jak tvrdí žalovaná firma, bylo by žalobní nárok posuzovati podle §§ 1162 a 1162 b) obč. zák. V tom i v onom případě mohl by však žalobní nárok jen tehdy býti uznán za důvodný, kdyby bylo prokázáno, že žalobce skutečně zrušil svůj služební poměr k žalované firmě z důležitého důvodu, který by ho opravňoval po-

*) Srov. č. 146 Sb. Pracovního Práva.

***) K Váž. obč. 8896 srov. »P. P.«, roč. VIII., str. 91; k Váž. obč. 9146 srov. »P. P.«, roč. IX., str. 22 a k oběma č. 146 Sb. »P. P.«.

dle § 26 zák. o obch. pom., pokud se týče podle § 1162 obč. zák. k předčasnému vystoupení. Ze zjištění nižších soudů vůbec nevyplývá, že žalobce k žalované firmě určitým a srozumitelným způsobem projevil, že zrušuje k ní služební poměr. Zjištěno bylo jen, že žalobce žádal dne 14. března 1928 přednostu dílen Otomara S-a, by byl povolán do práce, a že pak spolu s Josefem R-em řekl: »Ať nám firma tedy dá výpověď a odbytné a my půjdeme«. V tomto zjištěném výroku žalobce nelze spatřovati projev o jeho předčasném vystoupení ze služebního poměru, nýbrž jen výzvu, aby žalovaná firma dala žalobci výpověď a vyplatila mu odbytné. Nižšími soudy bylo dále zjištěno, že této žalobcově výzvě nebylo žalovanou firmou vyhověno a že žalobce byl odkázán na dobu pozdější. Pro souzený spor jest zejména rozhodným zjištění odvolacího soudu, že žalobce byl začátkem srpna 1928 žalovanou firmou vyzván, aby nastoupil práci, že tak neučinil, ale, vykázan se lékařským vysvědčením, žádal o šestinedělní zdravotní dovolenou, která mu byla také povolena, a když pak nenastoupil práci, že dostal výpověď. Z tohoto zjištění, jež nebylo dovolatelem vůbec napadeno, usoudil odvolací soud správně, že služební poměr mezi žalobcem a žalovanou firmou trval ve způsobu t. zv. »vysazení z práce« i po dnu 16. března 1928, ba i po dnu 30. června 1928 dále a že byl rozváznán teprve později, když žalobce po ukončení vyžádané zdravotní dovolené nenastoupil do práce a dostal proto od zaměstnavatelky výpověď. Žalobní nárok na náhradu za dobu od 16. března do 30. června 1928 není tudíž po právu, ať se služební poměr žalobcův posuzuje podle § 1162 b) obč. zák., nebo podle § 29 zák. o obch. pom. Posuzuje-li se věc s tohoto hlediska, jsou všechny dovolatelské vývody bezvýznamné a není potřeba blíže se obíratí uplatňovanými dovolacími důvody.

194.

Odmítli-li nss stížnost do rozhodnutí rozhodčí komise podle zák. o záv. výb., z důvodu, že jde tu o věc patřící podle § 105. ú. l. do příslušnosti řádných soudů, jest tento výrok nss-u dle § 4. zák. 217/25, pro řádné soudy závazným a to i tehdy, když tyto soudy přípustnost pořadu práva v přeepsaném postupu stolic popřely.

Domnělý záporný kompetenční konflikt, jenž vzešel prý tím, že nejvyšší soud v Brně odmítl žalobu do rozhodnutí rozhodčí komise v Č. stran propuštění dělníka Jana K. pro nepřípustnost pořadu práva tím, že nss stížnost do rozhodnutí uvedené rozhodčí komise odmítl, jako nepřípustnou. Usnesení senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 11. prosince 1950, č. 597/29. Boh. A LXI.

K stížnosti závodního výboru firmy Union, akc. strojírný a slévárny v Č., rozhodla rozhodčí komise závodních výborů v Č. nálezem z 5. května 1926, že firma tím, že dělníka Jana K. propustila z práce, aniž to oznámila záv. výboru (§ 3, lit. g), zák. o záv. výborech) a aniž dříve, ač propuštěný byl členem výboru, vyžádala si souhlasu rozhodčí komise (§ 22, odst. 2 tohoto zák.), porušila zákon a že on propuštění jest bezúčinné. Navrhovatelka domáhala se nápravy především pořadem práva a sice zápornou určovací žalobou podle § 105 úst. list. a § 1 zák. z 15. října 1925, č. 217 Sb. Žaloba byla rozhodnutím nejvyššího soudu v Brně z

19. října 1926 odmítnuta pro nepřipustnost právního pořadu a to, jak patrně z odůvodnění tohoto rozhodnutí, z důvodu, že rozhodčí komise nebyla příslušná v daném případě rozhodovati o věci, jelikož propuštění se stalo z důvodu § 82 živn. řádu, vylučujícího její příslušnost jak podle § 5, písm. g), tak podle § 22, odst. 2 zák. o záv. výb., a že proto nejde o případ, kde úřad správní (rozhodčí komise) rozhodl o nárocích soukromoprávních »podle zákonů o tom vydaných« ve smyslu § 105 úst. listiny.

V důsledku toho podala navrhovatelka podle ustanovení § 2 (3) zák. č. 217/25, stížnost na nss, jenž však náležením Boh. A 7095/28 stížnost odmítl jako nepřipustnou. Podle důvodů tohoto nálezu odmítl nss stížnost: a) v oné její části, jež směřuje proti výroku rozhodčí komise, že navrhovatelka propustivši z práce dělníka Jana K., aniž to oznámila záv. výboru, porušila jeho právo plynoucí z § 5, lit. g) záv. výb., a dále proti výroku rozh. komise, že propuštění zmíněného dělníka je bezúčinné, pokud tento výrok tvoří součást rozhodování komise o nároku podle § 5, lit. g) cit. zák. — jako nepřipustnou podle § 105 úst. listiny a § 5, lit. a) zák. o ss, ježto tyto výroky jsou rozhodnutími adm. úřadu o nárocích soukromoprávních ležícími v mezích kompetence adm. úřadu, a b) v oné její části, jež směřuje proti výroku rozh. komise, že bylo porušeno právo jmenovaného dělníka plynoucí z § 22, odst. 2 zák. o záv. výb., ježto jej navrhovatelka, ačkoliv je zároveň členem závod. výboru, propustila bez souhlasu rozh. komise, a dále proti výroku, že propuštění zmíněného dělníka je bezúčinné, pokud stalo se z důvodu, že k propuštění nebyl dán souhlas rozh. komise, — jako nepřipustnou podle § 14 zák. o ss, ježto byla podána opožděně.

Navrhovatelka tvrdí, že tudíž odmítl rozhodovati o věci jak nejvyšší soud, tak nss z důvodu své nepřipustnosti a že proto jest tu dán záporný kompetenční konflikt po rozumu § 5 zák. z 28 listopadu 1918 č. 5 Sb. a navrhla, aby konfliktní senát rozsudkem rozhodl, který z obou soudů jest k meritornímu rozhodnutí věci příslušným.

O tomto návrhu uvážil konfliktní senát:

Navrhovatelka přehlídá zřejmě obsah svrchu zmíněného nálezu nss-u a právní význam tohoto nálezu pro otázku, zda jest tu vskutku dán takový záporný kompetenční konflikt mezi nejvyšším soudem a nss, který by konfliktní senát mohl řešiti.

1. Pokud nss odmítl stížnost navrhovatelčinu do rozhodnutí rozh. komise podle zák. o záv. výb. z důvodu, že jde tu o věc patřící podle § 105 úst. listiny do příslušnosti řádných soudů (vide svrchu sub a), jest tento výrok nss-u podle § 4 zák. č. 217/25 (vydaného k provedení § 105 úst. listiny) pro řádné soudy závazným a to i tehdy, když tyto soudy připustnost pořadu práva v předepsaném postupu stolic popřely.

Právě tím, že takové výroky nss-u byly ustanovením § 4 cit. zák. prohlášeny za závazné pro soudy, byla — za účinnosti tohoto zák. — odstraněna možnost záporných kompetenčních konfliktů mezi nss-em a řádnými soudy, pokud jde o otázku příslušnosti k přezkoumávání rozhodnutí úřadů správních o soukromoprávních nárocích ve smyslu § 105 úst. listiny, a odpadlo tím tedy také dovolání se konfliktního senátu v těchto případech. Správnost tohoto názoru plyne zcela nepochybně i z materialí k cit. zák., v nichž se opětovně prohlašuje, že ustanovením § 4 cit. zák. mění se, pokud jde o případy spadající pod § 105 úst. listiny, předpisy § 5 zák.

č. 5/18, že podle § 4 zák. č. 217/25 nemůže spor o příslušnost mezi řádnými soudy a nss již povstati a že se strana v těchto případech nemůže dovolávati zakročení konfliktního senátu (vide: zprávu ústavně-právního výboru posl. sněmovny Nár. shrom. 1924 I. volební období 10. zasedání tisk 4974, str. 2 a 4, a zprávu ústavně-právního výboru senátu Nár. shrom. 1925, I. volební období, II. zasedání, tisk 2167, str. 2 a 3).

I když tedy v daném případě nejvyšší soud odmítl pro nepřipustnost pořadu práva žalobu navrhovatelčinu na bezúčinnost rozhodnutí rozh. komise z důvodu, že prý tu nejde o věc patřící podle § 105 úst. listiny do kompetence řádných soudů, a když pak nss odmítl — ve smerech uvedených svrchu sub a) — navrhovatelčinu stížnost do rozhodnutí rozh. komise z důvodu, že jde tu o takovou věc, nemůže navrhovatelka vzhledem k ustanovení § 4 zák. č. 217/25 důvodně tvrditi, že vznikl tu mezi nejvyšším soudem a nss záporný kompetenční konflikt, jehož řešení by náleželo do kompetence konfliktního senátu.

II. Pokud pak nss odmítl stížnost navrhovatelčinu do rozhodnutí rozh. komise z důvodu, že stížnost je opožděná (vide svrchu sub b), není tu na straně nss-u dán předpoklad stanovený v § 4 zák. č. 5/18 pro vznik záporného konfliktu kompetenčního mezi nejvyšším soudem a nss, totiž výrok nss-u, kterým tento tribunál popřel svoji příslušnost k rozhodování o věci naň vznesené, kdyžžt nss odmítl v tomto směru jen proto jednati věcně o stížnosti k němu vznesené, že stížnost nebyla podána v zákonné lhůtě. Nejde tudíž ani v tomto směru o záporný kompetenční konflikt, jaký mají na mysli ustanovení §§ 5. a 4. zák. č. 5/18.

195.

Spory vzniklé mezi okresní záložnou hospodářskou a jednotlivými jejími úředníky ze soukromoprávního služebního poměru přísluší rozhodovati řádným soudům.

Kladný kompetenční konflikt mezi vrchním soudem v Praze a zemským správním výborem v Praze, který vznikl vesporné věci Josefa J., úředníka okresní záložny hospodářské ve V., s touto záložnou, o bezúčinnost výpovědi. Rozsudek senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 12. prosince 1950, č. 603/29. Boh. A LXVIII.

Podle § 50 odst. 5, lit. 1) zák. ze dne 6. června 1924, č. 128 Sb., přísluší ředitelství okresní záložny hospodářské právo usnětí se v plné schůzi na ustanovení nebo propuštění úředníků a zřizenců záložny a stanoviti požitky a nároky s místem spojené. V odstavci prvé § 56 ustanovuje zákon, že ředitelství určuje písemnou smlouvou úředníkům jejich požitky a další nároky a předpisuje, že ředitelství stanoví služebním, pensijním a disciplinárním řádem, jakož i instrukcemi jejich práva a povinnosti a že základní platy služebním nesmějí (arg. doslovně »nebudtež«) býti nižší než zákonné platební minimum účetních úředníků okresních stejné kvalifikace a doby služební. V poslední větě prvního odstavce § 56 pak zákon doslovně ustanovuje: »Spory o požitky a nároky úřednictva rozhoduje s konečnou platností zemský správní výbor.«

Již v doslovu § 50 lit. 1) zák. v souvislosti s § 56 jest usuzovati, že tyto předpisy mají na mysli ustanovení požitků a nároků pro

určité místo, tedy úpravu požitků s určitým systemisovaným úřednickým místem spojených — při níž bylo se podle § 36 zák. řídit jistými směrnici, zejména platebními minimem účetních úředníků okresních podle zásady v zákoně vyčtené — a dále vymezení práv a nároků s obstaráváním takového místa spojených. Spory mezi úřednictvem a okresními záložními hospodářskými, mající základ v této obecní úpravě požitků a nároků s určitým služebním místem spojených, tedy zvláště i spory o otázkách, zda písemná služební smlouva se přiči směrnici, vvdaným o úpravě požitků a nároků pro určité místo, vyhrazuje zákon k rozhodování zsv-u, aby je jako nadřízený úřad správní řešil s konečnou platností.

Jinou právní povahu však mají spory, vzniklé mezi jednotlivými úředníky a zaměstnavatelem (okresní záložnou hospodářskou) ze soukromoprávního jejich služebního poměru, jejichž řešení ponechal zákon řádným soudům.

Kdyby byl zákon zamýšlel řešení všech sporů úředníků okresních záložních hospodářských ze služebního poměru svěřiti k rozhodování zsv-u, byl by prostě ustanovil, že veškeré spory mezi úřednictvem a záložními vzešlé ze služebního poměru patří před zsv., podobně jako byl již dříve vsloven výlučný pořad instancí samosprávných v § 40 zák. z 29. května 1908, č. 35 z. z. čes. ve znění článku I. zák. z 23. července 1919, č. 443 Sb. a § 40 zák. z 3. října 1907, č. 65 z. z. čes. ve znění čl. I. zák. z 23. července 1919, č. 444 Sb. nejen pro spory o požitky, ale i pro všechny ostatní spory ze služebních poměrů úředníků obecních a okresních a naproti tomu zase vyhrazen pořad soudní v §§ 24 zákonů a obecních a okresních zřízenců ze 17. prosince 1919, č. 16 a 17 Sb. z roku 1920 pro veškeré spory z poměru služebního, t. j. jak spory o požitky, tak i všechny ostatní spory. Takového povšechného ustanovení však § 36 zák. č. 128/24 nemá a zákonodárce měl zajisté pro to své důležité důvody, že nepřikázal veškeré spory ze služebního poměru k rozhodování jediné správní instancí s konečnou platností, omeziv její příslušnost jen na spory určitého druhu, jak bylo výše doličeno.

Věc, o níž tu jde, má ráz ryze soukromopráv-

ní, neboť úředník okr. záložny hospodářské brání se výpovědi ze služ. poměru, dané mu záložnou podle zák. o obchodních pomocnících (zák. ze 16. ledna 1910, č. 20 ř. z.) a domáhá se zásadního rozhodnutí, že výpověď daná mu jako pokladníku filiálky žal. záložny v K. dopise ze 3. ledna 1927 k 31. březnu 1927, jest bezúčinná a že důsledkem toho jeho služební poměr jako pokladníka záložny dále trvá. Má tu býti tedy řešena zásadní otázka, zda služební poměr žalobcův byl výpovědí platně zrušen či nikoli, neboť na jejím zodpovězení jsou teprve závislé další nároky žalobcovy, jsoucí jen právními důsledky, založenými a odvozenými z předpokladu příznivého rozřešení otázky bezúčinnosti výpovědi.

Rozhodování o sporných nárocích této právní povahy a tohoto druhu nebylo však dovolaným ustanovením § 36, zák. č. 128/24 přikázáno zsv-ému s konečnou platností, jak bylo již doličeno, nýbrž o nich jest rozhodovati toliko řádným soudům pořadem instancí, jak o nárocích soukromoprávních (§ 1 j. n.).

Nesejde ani na tom, budou-li musiti soudy při rozhodování o věci se též obíratí otázkou definitivy žalobcovy, jak doličuje zsv. ve svém návrhu, neboť soudy jsou oprávněny řešiti i otázky, patřící jinak na pořad správní, jako otázky předběžné pro vlastní rozhodnutí (§ 190 c. ř. s.).

196.

Do výroku min. pošt o propuštění poštovního expedienta ze služby (vl. nař. č. 17/1927 Sb.) není přípustná stížnost na nss. — Usnesení n. s. s. ze dne 25. června 1950, č. 17.860/28. Boh. A CCCLXXXV.

197.

Do rozhodnutí senátu disciplinárního sboru II. instance při ministerstvu železnic o kárném propuštění zaměstnance čs. státních drah není přípustná stížnost k nss. — Usnesení n. s. s. ze dne 12. května 1950, č. 19.862/29. Boh. A CCCLXXXIX.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

198.

Pracovní a tím i pojistný poměr po rozumu § 2, zák. č. 221/24, vzniká, stejně jako za platnosti dřívějšího nemocenského zákona, tím, že zaměstnanec se dá svou pracovní schopností k dispozici zaměstnavateli a tento s ní disponuje. Že zaměstnanec práci mu uloženou efektivně nekonal, je nerozhodno. (Nález ze dne 30. prosince 1950, č. 758/29. Boh. A 8968. Prejudikatura: Boh. A 3250/24, 5224/24, 3654/24, 7652/28, 8001/29.)*

Podle § 2, odst. 1., zák. č. 221/24, je pojištěním povinen a podle tohoto zákona pojištěn, kdo v Čs. republice vykonává práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, slu-

žebního nebo učňovského a nevykonává jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně.

Znění tohoto ustanovení odpovídá v podstatě znění § 1 dřívějšího zákona nemocenského ve znění zákona č. 268/19, a jak také ostatně plyne i z důvodové zprávy k § 2, zák. č. 221/24, byl rozsah pojistné povinnosti stanoven zásadně ve shodě s dosavadním právním stavem v oboru nemoc. pojištění. Předpoklady pojistné povinnosti podle § 2 lze proto posuzovati se stejného hlediska jako dříve a lze proto pro řešení otázek, týkajících se pojistné povinnosti, dovolávati se i judikatury nejv. správ. soudu, vztahující se na dřívější normy nemocenského zákona.

Základní podmínkou pojistné povinnosti podle § 2 je především existence smluveného poměru pracovního (služebního, učňovského). Poněvadž zákon č. 221/24 pojem ten sám nedefinuje, nutno proto, ježto tu jde o poměr práva soukromého, sáhnouti k předpisům soukromoprávním, upravujícím poměry mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, t. j. k předpisům o smlouvě slu-

* K výkladu první věty § 2, odst. 1., zák. č. 221/24 srov. dr. Pleskot »Příručka pro pojištěnce«, str. 17, Gallas-Janošík »Výklad« str. 31 n., Neubauer-Pospíšil »Výklad«, str. 10 n., z uvedené prejudikatury zejm. Boh. A 7632 ve sb. P. P. roč. VIII., str. 38 a Boh. A 8601 ve sb. P. P. roč. VIII., str. 75; srov. také č. 16 sb. P. P. —

žební. Tato vzniká podle § 115i o. z. o., když někdo na určitou dobu zaváže se konati služby a práce osobě jině. Aby došlo ke smlouvě služební, třeba podle ustálené judikatury nejv. správ. soudu projevu souhlasné vůle smluvních stran, pozůstávající v tom, že jedna osoba — zaměstnanec — projevuje ochotu k jistým službám, a druhá osoba — zaměstnavatel — tuto pohotovost přijímá a s ní disponuje (srv. na př. z novějších nález Boh. A 7652/28 a 8001/29).

Pouhé uzavření takové smlouvy služební nestačí ovšem ještě ke vzniku pojistného poměru. Musí k tomu přistoupiti ještě, jak § 2 stanoví, »vykonávání prací nebo služeb« na základě onoho smluveného poměru služebního. Proto také stanoví § 7, odst. 1., že pojištění pro případ nemoci vzniká dnem, kdy pojištěnec »počal vykonávat práci nebo služby povinně pojištěné«, přihláška k pojistné povinnosti musí se zaměstnavatelem státi podle § 17, odst. 1., nejpozději třetího dne ode dne, kdy pojištěnec »počal vykonávat práci nebo služby povinně pojištěné«, a musí podle § 18, odst. 1., lit. a), obsahovati mimo jiné také den, kdy bylo »započato s prací nebo službou povinně pojištěnou«.

Nově zvolené znění slovně shodným se zněním starého nemocenského zákona, který poji vznik členství v nemoc. pokladen ke dni, kdy dotyčná osoba »vstoupila do dotčeného zaměstnání« (§ 13, č. 1, nem. zák.). Ustanovení § 31 nem. zák. nařizuje podati přihlášku nejpozději třetího dne »po počátku zaměstnání«.

Původní vládní návrh zákona č. 221/24 měl jinou textaci: místo úsloví o započatí výkonu prací nebo služeb byla v §§ 7, 17 a 18 osnovy obsažena slova »kdy bylo zahájeno zaměstnání povinně pojištěné«. V důvodové zprávě k §§ 17 až 23 o přihláškách, odhláškách a oznámeních bylo zdůrazněno, že osnova přejímá v podstatě dosavadní předpisy právní, jež unifikuje pro celé území státní. Předpisy těmi byly jednak shora cit. § 31, odst. 1. nem. zák., mluvící o 3denní lhůtě přihlašovací, počínající od »počátku zaměstnání«, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi pak zejména § 12, zák. čl. XIX/1907, který ukládal zaměstnavateli povinnost přihlašovací během 8 dnů, počítajíc »od vstupu do zaměstnání«. Užší výbor sociálně-politický poslanecké sněmovny pozměnil však textaci vládního návrhu v tomto směru tak, jak zákon nyní zní. Ve zprávě není ani slůvka o tom, proč zvolena právě jiná textace, tolik však lze z obsahu zprávy té k § 7 vyčísti, že výbor tuto změnu nepokládá za změnu významnou, nýbrž jen za »textovou změnu podřízeného významu«.

Kdyby byl zákon č. 221/24 chtěl nově zvolenou stylisací učiniti podstatnou změnu na posavadním stavu legislativy v otázce, kdy vzniká pojistný poměr, byl by takovému projevu nové vůle dal zřejmý výraz. Za takový zřejmý výraz vůle zákonodárce nelze však pokládati ani skutečnost, že zákon č. 221/24 mluví v § 2, o »vykonávání prací nebo služeb«, kdežto dřívější nemocenský zákon mluvil o vstupu do dotčeného zaměstnání, ani svrchu uvedené znění § 17, odst. 1., a § 18, odst. 1. zák. č. 221/24. Správnost názoru, že zákonodárce nově zvolenou stylisací nechtěl a nezdavdal změnu na posavadním stavu v otázce, kdy pojistný poměr vzniká, podporována je i v motivech zákona č. 221/24. V motivech k § 7 se vytyčují výslovně jednotlivé změny důležitější, jaké se tu staly, a to stanovením »jednoletého« zaměstnání na místo dřívějšího »šestidenního« v odstavci 2.

a doplněním ods. 3. v tom směru, že zaniká pojištění povinnosti i tehdy, nastal-li pojistný případ. Jinak však — jak bylo již shora podotčeno — mluví zpráva jen o textových změnách podřízeného významu, jimiž patrně míní i změnu úsloví »zahájeno zaměstnání« ve slova »počal vykonávat práci nebo služby«. Tato textová změna pak musila ovšem důsledně býti provedena i v §§ 17 a 18; ani důvodová zpráva v tomto směru neobsahuje nic.

Nejv. správ. soud, přihlížejce k vylíčenému historickému vzniku zneni §§ 7, 17 a 18 zákona č. 221/24, a maje na zřeteli také všeobecně vysvětlivky důvodové zprávy k § 2 vládn. osnovy, že rozsah pojistné povinnosti je vymezen zásadně ve snodě s dosavadním právním stavem v oboru nemoc. pojištění (také § 2 shodně s dřívější normou nemoc. zákona mluví o vykonávání prací nebo služeb atd.), dospěl k závěru, že slova, užitá zejména v § 7, odst. 1., že pojištění pro případ nemoci vzniká dnem, kdy pojištěnec »počal vykonávat práci nebo služby povinně pojištěné«, nesluší vykládati v ten rozum, že ke vzniku pojistného poměru je třeba, aby zaměstnanec s prací pojištěním povinnou započal efektivně, nýbrž že vznik pojistného poměru poji zákon ve shodě s dřívějším stavem legislature ke »vstupu do zaměstnání«, pokud se týče »k počátku zaměstnání« (§§ 17, c. 2, odst. 2., a 31, odst. 1. starého nem. zák.).

Poslednější úsloví by odpovídalo i původnímu znění osnovy o »zahájení zaměstnání«, které sice nebylo podrženo, ale jehož pozměněním nebylo, jak shora bylo vyoženo, zamýšleno vysloviti v podstatě nic jiného, aniž běželo jen o stylistickou změnu podřadnějšího významu. Není tedy zákonná překážka, aby předpis § 7, odst. 1., byl vykládán tak, jak se rozumělo dříve ustanovení § 13, č. 1, odst. 2., nemoc. zákona, a jak je vykládala konstantní judikatura i správ. soudu, i nejv. správ. soudu.

Pod pojmem »vstupu do zaměstnání« vyrozumívala se vždy fyzická pohotovost dělníka k výkonu činností, spadajících do jeho povinností, převzatých smlouvou pracovní, a vzeti této pohotovosti zaměstnavatelem na vědomí. Tak byl vykládán pojem ten jak v nálezech správ. soudu (na př. Budw. A 8238), tak i v nálezech nejv. správ. soudu (Boh. A 5224/24, 5250/24 a 5634/24). Bylo pak zejména v nálezech poslednějších zdůrazněno, že vznik pojistného poměru sice nepojí se již k uzavření smlouvy pracovní (služební) vzhledem k možnosti, že pracovní smlouvou je ujednáno nastoupení práce na dobu pozdější, že však vzniká pojistný poměr vstupem do zaměstnání, resp. oním dnem, kdy zaměstnanec aspoň dává svou pracovní schopnost zaměstnavateli k dispozici a tento s ní může disponovati. V nálezu Boh. A 5250/24 bylo pak dále výslovně prohlášeno, že na právní povaze tohoto poměru pojistného nemění podle zákona nic okolnost, že zaměstnanec pro chorobu snad nebyl způsobilým práce, jak se u zdravého dělníka předpokládá. Rozhodnou je jen okolnost, že zaměstnanec pracovní svou sílu, pokud tu byla, svému zaměstnavateli dává k dispozici a tento s ní může disponovati. Stačí tedy ke vzniku pojistného poměru již fyzická pohotovost dělníka k práci, aniž sluší hledati kritérium vzniku ve skutečném počatí práce. Slovy, zvolenými v § 7, odst. 1., chtěl patrně zákon vytyčiti rozdíl proti pouhému uzavření smlouvy pracovní, spočívající v tom, že zaměstnanec vstoupil již v zaměstnání povinně pojištěné, tedy vstoupil již v takový poměr vůči zaměstnavateli, který umožňuje se jedné

strany zaměstnavateli hned disponovat s pracovní silou zaměstnance a s druhé strany dává příležitost zaměstnanci, aby této dispozici hned vyhověl.

199.

O pojmových znacích vedlejšího zaměstnání podle zák. č. 221/24. Nález N. S. S. ze dne 2. prosince 1930, č. 18.718. Boh. A 8921*) Prejudikatura: Boh. A 4285/24, 5486/26, 8085/29.

Zák. č. 221/24 nedefinuje pojmu vedlejšího zaměstnání stejně jako jej nedefinoval ani dřívější zák. č. 268/19. Zásadních změn v okruhu osob povinných pojištěním podle tohoto zák. zákon č. 221/24 neprovedl. Z toho plyne oprávněnost úsudku, že tento zákon neměl ani v úmyslu měnit něco na výkladu, jehož se dostalo pojmu vedlejšího zaměstnání v praxi a judikatuře nss-u, které uznávají zaměstnání za vedlejší tehdy, když srovnáno jsou s jinou (samostatnou) činností nebo s životním postavením dotčené osoby s hlediska hospodářského a sociálního, jest povahy podřadné (srov. nález Boh. A 4285/24, 5486/26, 8085/29 a j.). U osob zaměstnaných nesamostatně u různých zaměstnavatelů nutno arci při tomto posuzování přihlížeti k úhrnu všech zaměstnání námezdních. Shledá-li se, že tato námezdní zaměstnání podléhají pojistné povinnosti podle § 2 odst. 1., pak řešiti nutno otázku další, které z nich je zaměstnáním hlavním, t. j. nejvýše placeným (§ 169 odst. 5.), pojistnou povinnost zakládajícím (§ 169 odst. 2.), a který ze zaměstnavatelů jest povinen osobu, o kterou jde, k pojištění přihlásiti. Podle shora uvedených pojmových

*) Pojmy »vedlejší zaměstnání« a »práce příležitostná« nejsou totožné (Boh A 5486/26); srov. k tomu č. 187 sb. P. P. a poznámky tam uvedené. K výkladu pojmu vedlejšího zaměstnání srov. Gallas-Janoščík »Výklad«, str. 34 n., Pospíšil-Neubauer »Výklad«, str. 15 n. Nepodává-li zákon bližšího určení pojmu vedlejšího zaměstnání, je tím důležitější judikatura n. s. s. Podle ní jest při řešení předmětné otázky porovnávat, v jakém poměru je zaměstnání k jiným příjmovým zdrojům resp. k jiné činnosti, a s tohoto hlediska posouditi, zda činnost onu v rámci celkové její hospodářské a sociální situace lze kvalifikovati jako zaměstnání hlavní nebo vedlejší (n. s. s. z 31. XII. 1924, č. 13.760/23, Boh A 4285). Zaměstnání jest tehdy vedlejší, když v porovnání s jinou činností (samostatnou) nebo s životním postavením té které osoby s hlediska hospodářského a sociálního jest povahy podřadné (Boh A 5486, 8083). Rozhodující znak, rozlišující zaměstnání vedlejší od zaměstnání hlavního, nelze spatřovati ani v tom, že šlo o trvalý poměr služební, ani v tom, že zaměstnanec ke každému vyzvání a každé chvíli musí býti pohotov k vykonávání služeb (Boh A 5486). Okolnost, co je zdrojem výživy té které osoby, byť by nebyla jedině rozhodnou, jest přece podstatnou složkou pojmovou při řešení otázky, je-li nějaké výdělečné zaměstnání vedlejší či nic. Nebude zajisté lze považovati za zaměstnání vedlejší, tedy za něco podřadného, takové zaměstnání výdělečné, které jest jediným pramenem výživy osoby nebo dominující složkou její výživy (Boh A 3835/24, 8083/29). Zpravidla bude uznati za hlavní takové zaměstnání, které zabírá větší část obyčejné pracovní doby a zároveň poskytuje větší část pravidelného příjmu, nebo které podle běžného nazírání jest rozhodné pro zařazení do určité sociální třídy (dělníka, veřejného zaměstnance, živnostníka a pod.) (Boh A 4827). Provozuje-li osoba, mající doživotní důchod z dřívějšího služebního poměru (pensisty), nějaké zaměstnání námezdní, lze toto zaměstnání kvalifikovati jako vedlejší, je-li zaměstnání to při srovnání s celkovou hospodářskou a sociální situací osoby té podružným (n. s. s. 20. XI. 1928, č. 10.942/27, P. P. roč. VIII., str. 45). Srov. také n. s. s. z 7. V. 1929 č. 9308/29 v P. P., roč. VIII., str. 86.

znaků vedlejšího zaměstnání není tedy samá o sobě rozhodnou okolnost, jakou dobu denní, resp. jakou část denní pracovní doby zabírá práce námezdní. Hlavním zaměstnáním může býti i zaměstnání kratší denní dobu trvající, není-li proti němu zaměstnání nebo životní postavení, jež s hlediska sociálního a hospodářského převažuje.

Nelze proto dáti stížnosti za pravdu, pokud hájí právního názoru, že hlavním zaměstnáním může býti jen výdělečná činnost, konaná na základě poměru pracovního nebo služebního, nebo samostatně, neboť podle toho, co bylo řečeno, může jím býti také jiné nevýdělečné zaměstnání nebo životní postavení, které posuzováno jsou s hlediska sociálního a hospodářského, převažuje činnost výdělečnou, která má pak vzhledem k onomu zaměstnání zřejmě ráz činnosti jen podřadné a podružné.

200.

O nemocenském pojištění domovníků. Nález n. s. s. ze dne 23. října 1930, č. 16.150 Boh A 8840.

V daném případě je nesporno, že Jana N. jest nepřetržitě od května 1918 domovnicí v domě čp. ... v K. Vztahuje se proto na ni předpis § 17 zák. č. 82/20 o právních poměrech domovníků, podle kterého se zákon o nemoc. pojištění vztahuje také na domovnický, pokud nevykonávají domovnické práce jenom jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně (§ 1 nemoc. zák.). Poněvadž je nesporno, že Jana N. koná nepřetržitě práce domovnické po dobu mnoha let, může v konkrétním případě běžeti jen o otázku, zda domovnictví u Jany N. je zaměstnáním hlavním, jak vyslovil žal. úřad, či vedlejší, jak se snaží dovoditi stížnost.

Stížnost namítá především, že v případech, kdy podle smlouvy domovník dostává za obstarání domovnických prací pouze bezplatný byt a nikoli také odměnu v penězích, je domovnictví nutně zaměstnáním vedlejší, poněvadž samo o sobě existenci domovníkovu nezajišťuje, nýbrž pouze ukouje jeho potřebu bydlení. Pramen hlavní jeho potřeby — obživy — je v takových případech hledati jinde, než v domovnictví. K této námítce dlužno však upozorniti, že o takový případ v tomto sporu nejde. Žal. úřad zjistil — a stěžovatelka toto zjištění vůbec nenapadá, — že kromě bezplatného bytu dostává N. za své služby domovnické měsíčně 80 Kč. Sluší-li snad chápati námitku stížnosti tak, že N. od stěžovatelky samé nedostává za služby domovnické odměny v penězích, byla by námitka taková lichou, uváží-li se, že podle § 7 a) nemoc. zák. pod pojem pracovního výděleku řaditi nutno i plnění osob třetích, pokud obvyklé jejich poskytování má vliv na výpočet pracovní mzdy. Pod takové plnění spadá v daném případě i příjem, jaký plyne N. od nájemníků za úklid a čištění domu, pokud se týče za poskytování klíče domovního, jak k tomu poukázal také žal. úřad v doslovu svého odůvodnění. Pakli se tedy stížnost snaží opřít svůj závěr o to, že domovnictví je zaměstnáním vedlejší, o mylný a spisům odporující předpoklad, že N. za služby domovnické jest odměňována pouze bezplatným bytem, nelze ji shledati odůvodněnou.*)

*) Srov. k tomu nález n. s. s. z 10. III. 1925, č. 4847 (Boh A 4499), podle kterého podmínkou nemocenského pojistné povinnosti domovníka není mzda v hotovosti. K výkladu pojmu zaměstnání hlavního a vedlejšího srov. č. 204 sb. P. P.

Dělník (Zimmerling), palný (střelec), na dole nepodléhá pensijnímu pojištění a nemá proto náhradní nárok proti těžarštvu z důvodu, že ho nepřihlásilo k pensijnímu pojištění. Rozh. n. s. ze dne 24. října 1930, Rv I 1573/29. Váž. obč. 10.259.

Podle zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. na rok 1907 jak v doslovu císařského nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. (§§ 1 a 2) i v doslovu zákona ze dne 5. února 1920 čís. 89 Sb. z. a n. (§ 1) podléhaly a podléhají pensijnímu pojištění osoby, vykonávající převážně duševní práce, pak osoby, jež k pracím jiných pravidelně dozírají, v hornictví dozorcí, důlní lezci, tedy osoby, jichž činnost se v podstatě vyčerpává v tom, že přímo dozírají na jiné pracující osoby, kdežto z něho vyloučeny jsou pracovníci manuální. Pokud jde o činnost žalobce na dole žalovaného těžarštvu, jest zjištěno, že žalobce nekonal na dole ani duševní práce ani pravidelnou dozorčí službu a že neměl podřízené dělníky, nýbrž, že zastával od 1. března 1915 až do konce roku 1921 službu dělníka tak zv. »zimmerlinga«, potom že byl asi rok palným (střelcem), a, ježto se neosvědčil, že byl opět zaměstnán jako »Zimmerling«, asi do roku 1924 až do svého úrazu (18. ledna 1925) opět jako palný, a že jen tu a tam byl v neděli a ve svátek přidělen k důlnímu dozoru, vždy jako požární hlídka, nikdy však jako dozorce, ježto jako takový byl jiný přítomen. Z uvedených zjištění plyne, že žalobce nekonal na dole pra-

videlnou dozorčí službu, že tudíž nebyl dozorčím orgánem po rozumu shora citovaných zákonných ustanovení. Pokud byl žalovaný zaměstnán na dole jako palný (střelec), nepodléhal pensijnímu pojištění, ježto střelci nevykonávají v důlním podniku převážně duševní práce ani pravidelně nedozírají k pracím jiných.

202.

Proti výroku léčebného fondu veřejných zaměstnanců ve věcech léčebných dávek, jakož i proti nálezům rozhodčího soudu pro nemocenské pojištění veřejných zaměstnanců (§§ 40 a 41 zák. č. 221/25) není přípustna stížnost na nss.

Usnesení n. s. s. ze dne 17. června 1930, č. 10.415 Boh. A CCCLXXXIV.

203.

Rozsudky pojišťovacích soudů podle zákona č. 221/1924 Sb. nejsou rozhodnutími ani opatřeními úřadů správních.

Usnesení n. s. s. ze dne 6. září 1930, č. 12.886 Boh. A CCCLXXXVI.

204.

Do rozhodnutí vrchního pojišťovacího soudu o náhradě léčebného není přípustna stížnost na nss.

Usnesení n. s. s. ze dne 6. září 1930, č. 13.450 Boh. A CCCLXXXVII.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

I. Ustanovení § 3, odst. 2. zák. č. 67/1925 Sb. z. a n., kterým se zavádí placená dovolená pro zaměstnance, jest ustanovením výjimečným a třeba je striktně vykládati. — II. Pro určení dovolené jest rozhodným den nástupu hromadné dovolené jen tehdy, byl-li zastaven provoz celého závodu. — (Rozsudek kraj. soudu civ. v Praze z 19. XII. 1930, Ck II 140/30.)

Odvolací soud výpověďmi svědků má za zjištěno, že v době, kdy udělena byla v závodě žalované firmy dělnictvu hromadná dovolená, která trvala od 15. září do 21. září 1930 včetně, nebyl provoz závodu žalované firmy úplně zastaven, nýbrž pracovalo z celkového počtu 72 zaměstnanců žalované na různých stavbách asi přes 20 dělníků, kteří jindy časem pracovali též v dílně, dále že pracovali všichni 3 zaměstnanci v kanceláři žalované zaměstnání, pak kočí, který odvážel dělníkům na stavbách zaměstnaným potřebný materiál z dílen, dále šofér, strojník ve strojovně a v dílně samotné asi 5 dělníků. Vzhledem k uvedenému zjištění není odůvodněn nárok žalobců, jež byl u žalované podle vlastního tvrzení zaměstnán jako truhlářský dělník od 19. srpna 1929 do 11. října 1930, kdy byl propuštěn, na zaplacení náhrady za šestidenní placenou dovolenou, která jemu žalovanou firmou byla odepřena.

Podle § 5 zákona ze dne 5./4. 1925 čís. 67 Sb. z. a n.ř. o placené dovolené jest pro určení nároku a výměry dovolené, nebylo-li jinak mezi stranami smlouveno, rozhodným den 1. května a mají tudíž podle § 1 cit. zákona nárok na poskytnutí placené dovolené jen ti zaměstnanci, kteří v uvedený den pro určení nároku na dovolenou byli v témže podniku neb u téhož zaměstnavatele nepřetržitě rok již zaměstnání. Jest ovšem pravda, že podle § 5, odst. 2. cit. zákona v případě, uděluje-li se zaměstnancům současně dovolená tím způsobem, že se zastaví provoz celého závodu, jest pro určení nároku na dovolenou, není-li mezi stranami jinak smlouveno, rozhodným den nástupu hromadné dovolené. Výjimečné toto ustanovení třeba striktně vykládati.

Ježto, jak svrchu zjištěno, v závodě žalované z celkového počtu 72 zaměstnanců pracovalo jich v době hromadné dovolené ještě asi ke 30, nelze tu mluvit, že byl zastaven provoz celého závodu a není proto určení nároku žalobcova na určení dovolené rozhodným den nástupu hromadné dovolené, nýbrž den 1. května. Poněvadž žalobce v tento den nároku na poskytnutí placené dovolené podle § 1 zákona o placených dovolených zaměstnanců ještě neměl, není též uplatňovaný jím žalobní nárok odůvodněn.

Různé.

Literatura.

Prager Archiv für Gesetzgebung und Rechtssprechung (roč. XIII., čís. 5—4). Číslo 5. přináší znění zákona o ochraně osob, oprávněných požadovati výživu, s materiáliemi

(vládní důvodová zpráva tisk. senátu 161/1930 a zpráva ústavně právního výboru senátu čís. 223/30 a ústavně právního výboru poslanecké sněmovny čís. 764/30. S hlediska pracovního práva jest důležité ustanovení § 2. odst. 1., ob-

sahující praesumci o úplatnosti úmluvy o vykonávání služeb osobou, která jest povinna někomu výživou. Při tom zejména důležitá jest důvodová zpráva k § 2. V hlídce »Rundschau für Sozialversicherung« otištěn jest náleží Nejvyššího soudu správního ze dne 13. listopadu 1930 č. 17466/30 o pensijní povinnosti hospodářského dozorce, dále náleží ze dne 15./11. 1930 č. 17302/30, týkající se služebního poměru synů, zaměstnaných v závodě svého otce. Další dva náleží týkají se administrativní stránky pensijního pojištění. V části teoretické obsaženo jest pojednání o starobní rentě podle § 20, odst. 2. pens. zák., s podrobným pojmovým rozbořem. Judikatura z oboru úrazového pojišťování v tomto sešitě se vztahuje vesměs na ryze technické otázky úrazového pojišťování (zařazení podniku do nebezpečnostní třídy a pod.). V teoretické části jest důležité pojednání o povaze úrazů mimo podnik, obsahující zejména rozbor pojmu cesty z práce a do práce. Nepodepsaný pisatel hájí zde stanovisko striktního výkladu pojmu cesty z práce a do práce a omezuje pojem ten na cestu obvyklou, nejkratší a přímou. Zejména pak vylučuje z pojmu toho na příklad případ, kdy zaměstnanec užil nákladního automobilu, jež náhodou potkal na cestě z práce. Stanovisko to jest v rozporu s judikaturou zvláštního rozhodčího soudu železničního, který stojí na stanovisku, že nemusí jíti ani o cestu nejkratší, ani o cestu dovolenou (na př. jde-li o cestu zakázaným vlakem a pod.). Vylučuje z citovaného pojmu pouze úrazy, které si zaměstnanec přivodil buď zúmyslně, nebo páchaje zločin, zjištěný trestním soudem s hlédiska všeobecného předpisu posl. odst. § 5. úrazového zákona. (Srovn. k tomu »Železničního zřízení« roč. XXV., č. 14 a 15 a rozh. Cúz. 17/31 z 28./3. 1931.) Dále jest v části této obsažena stručná poznámka o povaze tak zv. závodního úředníka, jakož i zpráva o jubilejním fondu úrazové pojišťovny.

Č. 4. obsahuje v sociálně pojišťovací hlídce pokračování rozboru § 20 pens. zák. o rentě starobní, dále z oboru starobního, invalidního a nemocenského pojištění judikaturu vrchního pojišťovacího soudu ze sbírky Ústřední sociální pojišťovny. Ve sbírce rozhodnutí obsažen jest náleží Nejvyššího správního soudu o závodních výborech ze dne 10./12. 1920 č. 3.483/28 (o právu závodního výboru nahlížeti do mzdových a platebních výkazů podle § 3 lit. b).

Richterzeitung (ročník XIII., číslo 1—4) v č. 1. obsahuje podrobné poznámky soudního rady dr. Hanse Klatze k návrhu zákona o pracovních soudech, dále rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. října 1930 Rv. II 2/30 o tom, zda zaměstnavatel může svému zaměstnanci vyplatiti napřed zálohy na plat, jestliže oba jsou si vědomi, že tím se ztěžuje uspokojení nároků výživových. Nejvyšší soud hájí stanovisko, že jde o smlouvu proti dobrým mrávům. Případ spadal by nyní do rámce zákona o osobách povinných výživou. Z hlídky časopisů upozorniti jest na »Archiv für die zivilistische Praxis«, 13. svazek, 2. sešit (článek Kalleho »Praktische Erfahrungen aus der Arbeitsgerichtsbarkeit«).

Č. 2. obsahuje pokračování a dokončení článku Hanse Klatze o návrhu zákona o pracov-

ních soudech, dále pojednání o povaze soudcovských přídavků, v hlídce judikatury pak rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11./10. 1930, Rv I 1782/29 o tom, že dodatečný příslib úplaty za vykonané práce, při nichž původně na placení nebylo pomýšleno, není slibem darovacím.

Č. 3. obsahuje článek okresního soudce Otto Bauera o pojistné dávce z důvodu těhotenství podle § 95 zák. poj. Přesvědčivě je v článku tomto doloženo, že § 95, odst. 2. č. 1, dává pojištěnci právo voliti buď mezi dávkou in natura (t. j. poskytnutí pomoci porodní asistentky, případně lékaře), nebo dávkou peněžitou, a že nepřislouží právo toto pojišťovně, která jest povinna, žádá-li toho zaměstnanec, poskytnouti dávkou in natura. Dále obsahuje číslo toto článek o platovém systému soudců a státních zástupců v Rakousku a v hlídce judikatury rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11./11. 1930, Rv I 1882/29 o změněném názoru Nejvyššího soudu na washingtonskou úmluvu o osmihodinové době pracovní. Z hlídky časopisu nutno upozorniti na »Deutsche juristische Zeitung«, ročník 36., sešit 2., článek Lutze Richtera »Arbeitsrecht«.

»Soudcovské listy« v č. 1. přináší pojednání soudního rady Laciny o jeho zkušenostech o bavorských soudech pracovních. Věc jest aktuální zvláště vzhledem k naší osnově zákona o pracovních soudech, zejména zajímavé jest ustanovení o tak zv. »Sprungrevision«, to jest o možnosti v naléhavých případech obejíti odvolací instance docílití bezprostřední revize u říšského soudu pracovního. V č. 2. soudní rada Lacina pokračuje ve svých úvahách o bavorských soudech pracovních. V č. 3. pak jest z oboru pracovního práva článek dr. Josefa Budníka o rozhodčí klausuli v kolektivních smlouvách. Článek sám nečiní nových objevů, nýbrž aplikuje pouze na rozhodčí klausuli v kolektivních smlouvách ustanovení civilního řádu soudního o rozhodcích. (§§ 577 c. ř. s. a násled.)

»Juristen-Zeitung« v čísle 4. přináší zajímavý článek dr. Wilhelma Butscheka o nových rozhodnutích nejvyššího správního soudu, týkajících se pensijního pojišťování. Upozorňují na rozhodnutí nejvyššího správního soudu z 16. července 1930 č. 15.404/1928 a z téhož data č. 3715/1930, které obírají se pojmem vyššího dozoru podle čís. nař. 138/1914. Jest podotknouti, že pojem ten, který zde Butschek reprodukuje, souhlasí doslova s pojmem dozoru vytvořeným Háchou ve Slovníku veřejného práva československého. Dále upozorňují na rozhodnutí ze dne 27. června 1930, č. 10868/1930, které příliš rigorosně vykládá pojem služební smlouvy u agentů na provisi. Důležité jest rozhodnutí z 6. listopadu 1930, č. 16.962/1930 o pojistné povinnosti prodavaček v uzenářských obchodech. Stejně tak i rozh. z 6./9. 1930, č. j. 13477/30 o tom, že nepodléhá pensijnímu pojištění ten, kdo vykonává sice někdy práce vyšší, avšak časově převážně práce nižší (t. zv. »Schleuchmeister«). Ostatní rozhodnutí týkají se pouze speciálních otázek dřívějšího zákona pensijního. — V témže čísle v hlídce literární jest upozornění na knihu »Das Recht Sowjetrusslands« (Maklezav, Timašev, Alexejev a Savalský) — nákl. Mohr-Siebeck, Tübingen) obsahující encyklopedii nynějšího ruského práva. Dr. F. K.